

بەشەکانی ھاوبەشدانان بۆ خۆی گەوره

[کردی - کوردی - kurdish]

ئامادەکردنی : موحەمەد ئیبراهیم ئەلتویجری

وەرگیڕانی: دەستەئە بەشی زمانی کوردی لە مائپەری ئیسلام ھاوس

بێداچونەوهی: پشتیوان سابیر عەزیز

۲۰۱۰ - ۱۴۳۱

islamhouse.com

﴿ أقسام الشرك ﴾

« باللغة الكوردية »

إعداد : محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: فريق القسم الكردي بموقع دار الإسلام

مراجعة : بشتيوان صابر عزيز

٢٠١٠ - ١٤٣١

islamhouse.com

بەشەكانى ھاوبەشدا نان بۇ خىۋاي گەورە

سوپاس و ستايش بۇ خىۋاي گەورە و مېھرەبان درود و رەھمەتى فراوان بۇ سەرگىانى پاكى پېشەۋاي مەۋقايەتى محمد المصطفى وئال و بەيت و ھاۋەل و شوينكە و توانى ھەتا ھەتايە .

خۇشەويستان سلاۋتان لى بيت جارىكى ھاتىنەۋە خزمەتتان بۇ شىكردنەۋە و باسكردنى بابەتتىكى تر لەسەر گىرنگىرىن بابەتەكان كە پەيوەندى راستەوخۇي ھەيە بە بيروباۋەرە كە مانەۋە، ئەۋيش باسكردنى بەشەكانى ھاوبەشدا نانە بۇخىۋاي گەورە، بە ئامانجى ئەۋەي باش شارەزا بين لىي تاۋەكو خۇمانى لىپپارىزىن ان شاء الله .

ھاوبەشدا نانى بۇخىۋاي گەورە دوو جۇرە:

(۱) ھاوبەشدا نانى گەورە. (۲) ھاوبەشدا نانى بچووك .

بەكەم : ھاوبەشدا نانى گەورە (الشرك الأكبر) : ئەو ھاوبەشدا نانەيە كە خاۋەنەكەي ئەباتە دەرەۋە لە بازىئەي ئىسلام و تەۋاۋى كاروكردەۋەكانى پوۋچ و بەتال دەكاتەۋە، ۋە ئەگەر لەسەر ئەو ھالەتە بمرىت و تەۋبەي لى نەكات - خوا پەنامان بدات - بە ھەتا ھەتايى دەمىنئەۋە لە ئاگرى دۇزەخدا، مەبەست لە ھاوبەشدا نانى گەورەش ئەۋەپە : كە عىبادەت و پەرىستن ھەر ھەموۋى يان ھەندىكى كە تەنھا مافى خىۋاي گەورەيە لابدەيت بۇ كەسىكى تر غەيرى پەروەردگار، ۋەك پارانەۋە لەغەيرى خودا، يان سەرپرېنى ئازەل و نەذر پىرىاردان بۇ جگە لەخىۋاي گەورە ۋەك ئەۋەي ھەندىك لەخەلكى ئەنجامى ئەدەن لەسەر گۇر، يان بۇ جىنى و شەيتانەكان، ۋە يان پارانەۋە بۇ شتېك كە غەيرى خىۋاي گەورە بەھىچ شىۋەيەك ناتوانىت جى بەجىي بكات ۋەك دەۋلەمەندى و شىفادانى نەخۇشى، و داۋاكردىنى پىداۋىستىيەكان و باران بارىن و مندال پى بەخشىن و چەندەھا شتى تر ، ۋەك ئەۋەي كەسانىكى نەزانن و جاھل

ئەنجامى ئەدەن لەسەر گۆرى ھەندىك لە پياوچاكان و ئەولياكان، يان لاي ھەندىك بت و صەنەم و درەخت و دار و بەرد و ھتەد

جۆرەكانى ھاوبەشەدانانى گەورە :

(۱) ھاوبەشەدانان لە ترس و خەوفدا : ترسان لەغەيرى خودا جا بتيك بيت يان زالم وستەمكارىك بيت يان جنوكە و شەياتين بيت، بەترسىك كە ئەو ترسە تەنھا بۆ خواى گەورە بيت. وەك ئەوھى بترسىت لەوھى كە غەيرى خودا بتوانيت رزق و رۇزيت بېرئت، يان كاتى ئەجەل و مردنت بەينيت، يان بترسىت لەوھى غەيرى خودا بتوانيت زيانتيك پى بگەيەنيت، بەلام بەشيۆەيەكى گشتى ترس و خەوف بەشيكە لە بوونەيەتى مروف و كەس ناتوانيت ئينكارى ئەو بەكات كە ناترسيت لەھيچ شتيك، بەلام ناييت ئەو ترسە بگاتە ئاستيك زيانى بۆ بيروباوھرى ئادەمىزاد ھەيت وەك ئەوھى باسمان كرد، خواى گەورە قەدەغەى كردوھ كە مروقى باوھردار لەغەيرى زاتى ھەق تەعالاي ئەو بترسىت، وەك فەرمووبەتى : (**إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ**

وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) { **آل عمران : ۱۷۵** } واتە : ئەو بەراستى تەنھا شەيتانە ياوھرەكانى خۆى دەترسىنيت، ئيوھى (ئيماندار) لئيان مەترسن، بەلكو ھەر لە من بترسن ئەگەر ئيماندارن (بيگومان ترسان لە خوا ئاسوودەيى و ئارامبى دەبەخشيت بە ئيماندار).

(۲) ھاوبەشەدانان لە پشت و پەنا پى بەستندا : پشت و پەنا پى بەستن بەخواى گەورە لەھەموو كار و كردهوھەكدا لەگەورەترين و پيرۆزترين پەرسنەكانە كە پيوستە تەنھا و تەنھا بۆ پەروەردگار بيت، جا ھەركەس پشت و پەنا و تەوكل بەكەسيك بەستيت لە شتيكدا كە غەيرى خودا دەسەلاتى نيه بەسەريدا، وەك پشت و پەنا بەستن بەكەسانى مردوو يان غائب و ئامادە نەبوو لە لادان و دوورخستەوھى زيان و ناخۆشەكان لەسەر مروف، يان پشت پى بەستنيان لە بەدەستھينانى رزق و رۇزى و سوود و ھينانى خۆشى و ئاسوودەيى، ھەركەس باوھرى وا بيت بيگومان ئەوھ شەريك و ھاوبەشى بۆ خودا پيرار داوھ، لەم بارەيەشەوھ پەروەردگار دەفەرمويت :

(وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) { المائدة : ٢٣ } واته : بۆ سهركهوتنیش تهنه پشت به خوا بهستن، نهگه ر ئیوه یروای راسته قینه تان ههیه .

٢ شيرك وهاوبه شدنان بۆ خوا له مه حبهت و خوشه ويستدا : خوشه ويستى بۆ پهروه ردگار ده بیټ له لووتكه ولهوپه رى كه مال وگه ردنكه چى وگوپرايه لدا بیټ به شیوه یه كه نهو خوشه ويستیهت تايهت بیټ به پهروه ردگار و هيج كهس نه كه بهت به هاوه لى له گه لیدا، جا ههركه سیك هه رشتیك و ههركه سیكى ترى غه یری خودا وهك نهو خوش بووټ بیگومان نهوه با بارانیټ كه هاوه ل و هاوبه شى بۆ پهروه ردگار داناوه، وهك له قورئانى پیرۆزدا هاتووہ : (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ...) { البقرة : ١٦٥ } واته : هه ندی له م خه لکه ههیه له گه ل نه وه شدا تینا فکری تاخوا به تهنه بپه رستى ، هیشتا چهند هاوتاو چهند هاوبه شیكى بۆ داده نیټ، خوشیان دهوین وهك خوشه ويستى خودا، واته : هینده ی خوشه ويستى خودا بگره زیاتریش بت و بهرنامه کانیان خوش دهوټ، نهوانهش باوه ریان هیناوه، خویان له هه موو شتیك زیاتر خوش دهوټ .

٤ شيرك وهاوبه شدنان له طاعهت وگوپرايه لیدا : نه مه ش به و مانایه طاعهت وگوپرايه لى کردنى كه سیكى غه یری خودا له حه لال کردنى حه رامکراوه کاندا یان حه رامکردنى حه لالکراوه کاندا، جا ههركه سیك نه م گوپرايه لیه ی بۆ كه سیك یان سه رکرده یه ك یان لیپرسراویك یان حاکمیك بیټ، وه یان مافی ته شریع دانان و یاسادانیان پی بدن نهوه شه ریکی گه وره ی بۆ خوی بالاده ست پیرارداوه، وهك خوی گه وره ده فه رموټ : (اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا

إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ) { التوبة : ٣١ } واته : (گاورو جووله كه) حاخام وقه شه کانی خویان کردوټه پهروه ردگاری خویان له جیاتی خوا (ملکه چ و فه رمانبه رداریان، نهوانیش به ئاره زووی خویان شتیان بۆ حه لال یان حه رام ده کهن) ههروه ها مه سیحی کوری مه ریه میس (به کوری خوا ده زانن) له کاتیکدا كه فه رمانیان پینه دراوه جگه له په رستنی تاکه خویه ک، بیگومان جگه له وزاته خویه کی تر

نيه، پاکی و بیگهردی و ستایش بو ئه و زاتهیه، که (ئه و نه فامانه) هاوهلی بو پریار دهدهن. عه دی کوری حاتم کاتیک گوی بیستی ئه م ئایه ته بوو ووتی به پیغه مبه ری خودا : یارسول الله ئه وان قه شه و پیاوه گه وره کانی خوین نه ده په رست ، پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) فه رمووی : ئایا حه لآلیان بو حه رام ناکه ن و حه رامیشیان بو حه لآل ناکه ن؟ ئه ویش ووتی : به لئی ئه ی پیغه مبه ری خودا ، پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) فه رمووی : ئا ئه وه عیبادت و په رستنیانه .

دووهم : شیرک و هاوبه شدانانی بچووک : مه به ست له و جوړه شیرک و هاوبه شدانانیه که خوا و پیغه مبه ره که ی (صلی الله علیه وسلم) به شیرک و هاوبه شدانان ناویان بر دوه به لآم ناگه نه ئاستی شیرکی گه وره، به و مانایه یه کتاپه رستی و توحیده که ی نوقصانه له گه ل ئه وه دا ناگاته راده ی ئه وه ی خاوه نه که ی بباته ده ره وه له بازنه ی ئیسلام، به لآم وه سیله و هوکاریکه بو که و تنه ناوه شیرکی گه وره وه، حوکمی خاوه نه که شی ئه وه یه به سه ریچی که ریکی ناو په کتاپه رستان ناوزه ده کریت و مال و سامان و خوینی حه لآ نه کراوه، به پیچه وانیه ی شیرکی گه وره وه که خوین و مال و سامانی خاوه نکه ی حه لآل ده کات بو باوه رداران، شیرکی گه وره ته واوی کار وکرده وه ی خاوه نه که ی پوچ و به تآل ده کاته وه، به لآم شیرکی بچووک ته نها ئه و کار کرده وانه پوچ ده کاته وه که ده بیته هو ی هاوبه شدانانی بچووک، وه ک :

(۱) ئه وه ی کاریک ی خیر بکات به لآم مه به ستی ئه وه بی ت که خه لکی سوپاس و ستایشی بکه ن، وه ک ئه و که سه ی نوژیکی ریک و پیک ئه کات یان پارهی که ئه کات به خیر یان روژوو ده گری ت یان ذیکر ویا دی خوا ده کات بو ئه وه ی خه لی ببینن و پی بلین به راستی که سیکی له خواتر سه، ئه مه ش به ریا و روپامای ی ناوده بریت و هه رکاتیک تی که لآو به کاریک ی خیر بوو ئه وه ئه و کاره خیره به تآل ده کاته وه خوی گه وره لی و هه رناگری ت وده ی دات به دواوه، ئه وه ش بزانه هه رکاتیک له قورئانی پیروژدا ده سته واژه ی و ووشه ی (شریک) هات بیت ئه وه خوی گه وره مه به ستی شیرک و هاوبه شدانانی گه وره یه، به لآم هاوبه شدانانی بچووک (الشریک الأصغر) له سوننه ت و فه رمووده کانی پیغه مبه ری خودا ئاماژه ی پیکراوه : عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال : قال رسول الله (صلی الله علیه وسلم) : " قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ

عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِرْكُهُ " { أخرجه مسلم } واته : پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فرموی : خوا گوره ده فرمویت - واته له فرمووده یه کی قودسیدا - من زور بینازم له شیرکی نه و کهسانه ی که شهریک پیرارده دن، جا ههرکه سیئک کاربکی خیر بکات و غهیری من بکات به هاوبهش له گه لدام نه وه من نه و کهسه و کاره و کرده وه کهشی واز لی ده هیئم - واته لپی وهرناگرم و ده یدهم به دواوه _ .

٢) جوربکی تر له هاوبه شدانانی بچووک سویند خوار دنه به غهیری خوی گوره، یان که سیئک بلیت به که سیئک : (ماشاء الله وشئت) نه گهر خوا و تو بتانه ویت، یان نه گهر خوا و فلان کهس نه بونایه (لولا الله وفلان) یان نه مه له خوا و فلان کهسه وه یه (هذا من الله وفلان) یان من تنها خوا و فلان کهس شک نه بهم (مالي إلا الله وفلان) جا پیویسته مروقی باوهردار زور ناگاداری گوفتار و قسه ی بیت وشتیک نه لیت بونی شیرک وهاوبه شدانانی لی بیت ، به لکو لهم کاتانه دا به و شیویه بووتریت : نه گهر خوی گوره و پاشان فلان کهس بیان ویت نه ویش نه گهر نه و کهسه مردوو نه بیت چونکه نه گهر مردوو بوو نه و به هیچ شیویه که دروست نیه ناوی بهینریت له گه ل خوادا، بو نمونه نه گهر که سیئک کاری که وتبوه که سیئک نه و کارهش له سه ر نیمزای یان له سه ر پیری نه و مابویه وه نه وه پیویسته بوتریت ک نه گهر خوی گوره و پاشان فلان کهس بیه ویت، نه ویش له بهر نه وه ی نه و کهسه تنها هوکاریکه له بهر نه وه دروسته بوتریت (لو شاء الله ثم شاء فلان) خو نه گهر وه ک ووتمان کاربکت که وتبوه که سیئک به لام لهم کاره تدا پشتت به که سیئکی مردوو به ست یان ئومید و هیوات نه و کهسه مردوو بوو بوو نه و نه جامدانی کاره که ت وه ک : نه وه ی بلیت نه گهر خوی گوره و پاشان شیخ عید القادری گهیلانی بیان ویت یان خوی گوره و پاشان فلان پیاو چا ک یان ولی نه بونایه نه ده کرا، نه مه به هیچ شیویه که دروست نیه و به شییکه له هاوبه شدانانی گوره بو خوا چونکه پشت وپنا بهستن به غهیری خودا وه ک ووتمان شیرکی گوره یه .

له باره ی سویند خوار دن به غهیری خودا هاتووہ : عن ابن عمر (رضي الله عنهما) قال : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يقول : " مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ " { أخرجه أبو داود والترمذي } واته : ههرکهس سویند بخوا به غهیری خودا نه وه بیگومان بی باوهر بووه یان هاوبهشی داناوه بو خودا .

وَعَنْ حَذِيفَةَ (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ : " لَا تَقُولُوا

مَا شَاءَ اللهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا مَا شَاءَ اللهُ ثُمَّ مَا شَاءَ فُلَانٌ " { أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ أَبُو دَاوُدَ } وَاتِهِ :

نه‌لین : نه‌گەر خوا و فلان کهس وویستیان، به‌لکو بلین نه‌گەر خواى گه‌وره ویستی
پاشان فلان کهس وویستی .